

УДК 621.326

Дарморост Г. – ст. гр. БМмпз-61

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЗВИТОК ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Науковий керівник: к.е.н., доц. О.Б. Мосій

Операційний менеджмент – це діяльність, пов’язана із перетворенням організацією різних видів ресурсів (входів) у товари та послуги (виходи). Діяльність по створенню товарів і послуг існує в усіх організаціях і її називають операціями. Операції – це процес, вид діяльності чи ряд дій, як правило практичного характеру. Виходячи з цього операції є невід’ємним атрибутом людської діяльності, якій властиві організованість та продуктивність. Тому всі організаційні функції є операціями і будь-яка управлінська діяльність включає в себе операційний менеджмент. У виробничих організаціях операційна діяльність пов’язана із створенням товарів, таких як телевізори, підручники, автомобілі, є очевидною. В організаціях сервісної сфери її важче визначити. Продукт, що виробляється, може мати досить незвичні форми, наприклад заповнення різноманітних бланків в банку, отримання усної інформації в довідковому бюро чи прослуховування музичного твору. Тому діяльність по створенню продукту праці, як промисловими так і сервісними організаціями, можна назвати виробничою чи операційною. Ці терміни є взаємозамінними.

Управління виробництвом безумовно сягає тих часів, але як наука воно почало розвиватись на початку минулого століття з моменту опублікування праці Фредеріка Тейлора “Принципи наукового управління” (1911 р.). Відтоді управління виробництвом стає самостійною галуззю наукових досліджень.

Деякі науковці виникнення операційного менеджменту датують 1776 роком, коли були створені перші відділи праці на фабриках та заводах, які почали займатися визначенням затрат праці на окремих операціях виробничого процесу, що було зумовлено розподілом праці (Адам Сміт – 1776р.).

Елі Уїтні в 1800 році реалізував принцип взаємозамінності деталей при виробництві 10 тисяч мушкетів, що було замовлено урядом США. Хоча стандартизація вперше була використана в середньовічній Венеції при виготовленні кораблів.

Індустріальна революція була третім вагомим етапом розвитку виробництва і операційного менеджменту. Вона призвела до заміни праці людини на працю машини. Великий імпульс індустріальній революції був даний в 1764 році створенням парового двигуна Джейсом Воттсом. Подальшого розвитку промислова революція досягла із винаходом дизельного та електричного двигуна.

Фредерік Тейлор, відомий як батько наукового менеджменту, пропонував проводити обґрунтований вибір персоналу, планувати складання розкладів, проводити нормування робіт та інше (1881р.). В майбутньому Генрі Гантт, Френк і Лілліан Гільберти та багато інших дослідників внесли вагомий внесок в розвиток наукових доктрин операційного менеджменту.

В 1913 році Генрі Форд і Чарльз Соренсон створили на базі поєднання стандартизації, поділу та нормування праці з конвеєрними лініями потокове виробництво. Тобто до нашого часу найбільш ефективний спосіб виробництва товарів.

Інші важливі наукові дослідження в розвитку операційного менеджменту пов’язані з розробкою та вдосконаленням систем та методів управління якістю продукції, управління матеріально-технічного постачання, автоматизації та комп’ютеризації процесів виробництва товарів і надання послуг та інше.